

V Praze dne 26.5. 2025

Věc: Stanovisko České komory architektů k problematice licenčních ujednání ve smlouvách o dílo

Česká komora architektů v rámci své samosprávné působnosti považuje za nezbytné vyjádřit se k trendu zařazování licenčních ujednání do smluv o dílo, které architektky zbavují vlivu nad jejich autorskými díly a fakticky často vedou k jejich bezplatnému neomezenému užití objednatelům a vystavují je riziku znehodnocení.

V posledních měsících obdržela ČKA řadu podnětů a konkrétních ukázek smluvních ujednání, která systematicky směřují k úplnému zbavení architekta jakékoli kontroly nad jeho autorským dílem. V těchto smlouvách bývá architekt pod tlakem nucen poskytovat rozsáhlé, často výhradní licence k dalšímu užití díla, včetně práva na úpravy, zásahy a využití třetími osobami, bez přiměřeného omezení a bez spravedlivé odměny. Tato situace je obzvláště problematická u případů vítězů soutěží o návrh, kde objednatel získává návrh výjimečné architektonické kvality, která byla potvrzena odbornou porotou. ČKA považuje za nepřijatelné, aby zrovna v těchto případech byl autor nucen přijmout licenční ujednání, která umožňují libovolné a nekontrolované zásahy do díla, bez ohledu na jeho autorskou integritu či původní koncept. Takový přístup podkopává principy autorského práva i důvěru v soutěžní proces samotný.

ČKA plně respektuje, že při formulaci licenčních ujednání je třeba reflektovat oprávněné zájmy objednatele. Zejména v případech, kdy dojde k přerušení spolupráce ze strany či ze zavinění architekta, je legitimní, aby byl objednatel oprávněn dosud provedené a řádně zaplacené dílo využít. Stejně tak má objednatel oprávněný zájem na tom, aby mohl provádět v budoucnu na realizované stavbě potřebné úpravy, i bez explicitního souhlasu autora.

ČKA však upozorňuje, že plošné zařazování absolutních licenčních ujednání, která bez dalšího přiznávají objednateli neomezené oprávnění zasahovat do autorského díla, a dále jej upravovat, doplňovat či předělovat, aniž by takové oprávnění bylo vyváжено odpovídající licenční odměnou a dalšími podmínkami, je třeba chápat jako nemravné, nevyvážené a v určitých případech i rozporné s duchem autorského zákona.

ČKA se proto staví proti ujednáním, která automaticky přiznávají objednateli neomezenou licenci včetně oprávnění zasahovat do díla, a to často navíc za situace, kdy žádná samostatná licenční odměna sjednána není. Taková ujednání oslabují postavení architekta, ruší zásadní pravidla o respektu k autorské integritě díla a vedou ke znejištění odpovědnosti za budoucí úpravy díla.

ČKA doporučuje řešení, které je spravedlivé, oboustranně vyvážené a plně reflektuje oprávněné zájmy obou stran. Typicky se jedná o konstrukci, kdy je objednateli poskytnuta nevýhradní licence pro žádoucí užití dokumentace v jednotlivých fázích zpracování díla, zatímco v případě přerušení spolupráce či jiné odůvodnitelné situace se architekt zavazuje poskytnout objednateli licence další, a to za předem stanovenou licenční odměnu.

Model vychází z rozlišení mezi běžným průběhem spolupráce a jejími mimořádnými přerušeními. Architekt poskytuje objednateli nevýhradní licenci k užití dokumentace v

118 00 Praha 1, Josefská 34/6, IČO 45769371, DIČ CZ45769371, číslo účtu: 279316984/0300

☎ +420 273 167 480, e-mail: info@cka.cz

rozsahu nezbytném pro jednotlivé fáze projektu – např. k projednání, schválení, získání povolení či realizaci stavby. Tato licence je časově i územně omezená, je zahrnuta v ceně díla a nepovoluje úpravy díla bez souhlasu autora. V případě, že dojde k předčasnému ukončení spolupráce nebo má objednatel zájem dokumentaci dále měnit, může být architektem poskytnuta výhradní licence, a to za předem dohodnutou licenční odměnu. Tato výhradní licence zahrnuje právo upravovat, doplňovat či využít dílo třetími osobami, zároveň zachovává právo autora být označen a přístup k dílu pro prezentační účely.

ČKA je připravena poskytovat metodickou podporu při nastavení spravedlivých licenčních podmínek a nabídnout architektům a jejich klientům pomoc při nalezení vyváženého smluvního ujednání.

Ing. arch. Jan Kasl

předseda České komory architektů